

KOMENTÁŘ

Výsledky voleb zpracovávaných Českým statistickým úřadem jsou standardně publikovány v prezentačním systému na adrese www.volby.cz. Tato elektronická publikace k volbám do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky navazuje na publikace z předchozích let a je rozdělena do dvou částí:

díl I (tento díl) obsahuje základní souhrnné výsledky voleb,

díl II (následný díl) obsahuje podrobné volební výsledky podle vybraných obcí a skupin obcí a vybrané informace o výsledcích přednostního hlasování pro jednotlivé kandidáty.

Na základě rozhodnutí prezidenta republiky č. 611/2020 Sb. ze dne 28. prosince 2020 se ve dnech 8. a 9. října 2021 konaly volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky. Volby se uskutečnily po uplynutí čtyřletého volebního období v řádném termínu. Provedení voleb se řídilo zákonem č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „volební zákon“).

Od posledních voleb v roce 2017 doznal volební zákon určitých změn. Zákonem č. 38/2019 Sb. došlo ke zrovnoprávnění členů okrskové volební komise (zapisovatel má právo hlasovat), zavedeno bylo rovněž povinné školení pro předsedu, místopředsedu a zapisovatele, a označení členů okrskových volebních komisí ve volební místnosti jménem, přímením, funkcí a údajem o tom, zda je delegovala volební strana (politická strana, hnutí nebo koalice) nebo je jmenoval starosta. Ke změně došlo také u doby nepřítomnosti člena okrskové volební komise do zániku funkce, a to pokud trvá nepřetržitě déle než dvě hodiny. Upraven byl také vzhled hlasovacích lístků, které jsou vždy jednostranné, na kandidátní listině je uveden věk ke druhému dni voleb a při společném konání voleb s místním nebo krajským referendem jsou společné volební místnosti, okrskové volební komise i volební schránky. Vyhláškou č. 39/2019 Sb. došlo ke změně tiskopisu T/4a, T/4b a Přílohy č. 1 a k zavedení povinnosti uvádět na zápisu jméno a příjmení před podpis každého člena komise. Vyhláška č. 265/2019 Sb. přinesla změnu doby archivace volební dokumentace v závislosti na délce soudního přezkumu.

Nejvýznamnější změnu volební legislativy však přinesl **zákon č. 189/2021 Sb.**, který reagoval na nález Ústavního soudu Pl. ÚS 44/17, který zrušil některé paragrafy volebního zákona. Tento zákon nově upravuje řešení přepočtu hlasů na mandáty, nyní ve dvou skrutiniích s tím, že v každém skrutiniu je použita jiná metoda výpočtu. Zákon rovněž nově upravuje aditivní klauzule pro vstup volebních stran do skrutinia (podrobnosti níže).

Konání voleb do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR bylo ovlivněno mimořádnými opatřeními souvisejícími s onemocněním covid-19. V důsledku toho byl přijat **zákon č. 296/2021 Sb.**, o zvláštních způsobech hlasování ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2021 a o změně některých zákonů (dále jen „zákon 296“). Zákon 296 upravoval speciální možnosti pro hlasování osobám, kterým nařídila karanténu nebo izolaci z důvodu onemocnění covid-19 krajská hygienická stanice nebo praktický lékař. Zákon také umožnil hlasování voličům umístěným v zařízeních, která byla z rozhodnutí krajské hygienické stanice uzavřena.

Pro voliče, kteří se zúčastnili voleb na základě zákona č. 296/2021 Sb., a kteří v důsledku karantény nebo izolace nemohli volit ve volebních místnostech, byly připraveny tři druhy zvláštních způsobů hlasování:

1. **Hlasování z motorového vozidla u volebního stanoviště (tzv. drive-in hlasování)** - tato volební stanoviště byla zřízena pro každý okres (včetně Hl. m. Prahy) a byla uzpůsobena pro průjezd silničního motorového vozidla. Takto mohl volič hlasovat ve středu ve volebním týdnu od 8.00 do 17.00 hodin.
2. **Hlasování v pobytovém zařízení sociálních služeb, které bylo uzavřeno** - krajská hygienická stanice nahlásila uzavřená zařízení na svém území krajskému úřadu, který do nich vyslal speciální komisi pro hlasování. Takto hlasovat bylo možné ve čtvrtek volebního týdne od 8.00 do 22.00 hodin a v pátek volebního týdne od 8.00 do 18.00 hodin.
3. **Hlasování do zvláštní přenosné volební schránky** - jestliže občan v nařízené karanténě nebo izolaci nemohl využít drive-in hlasování, mohl do čtvrtka volebního týdne do 20.00 hodin požádat krajský úřad o příjezd speciální komise pro hlasování. Členové komise přijeli se zvláštní přenosnou volební schránkou za občanem domů. Toto hlasování probíhalo v pátek volebního týdne od 8.00 do 22.00 hodin a v sobotu volebního týdne od 8.00 do 14.00 hodin (s možností prodloužení doby hlasování až o 3 hodiny).

Zvláštní způsoby hlasování zajistily **speciální komise** pro hlasování složené ze tří členů jmenovaných krajským úřadem. Sčítání těchto hlasů provedly **sčítací komise** zřízené u krajských úřadů. Stejně jako okrsková volební komise vytvářely v těchto volbách i sčítací komise Zápis o průběhu a výsledku hlasování. Tyto komise však povinně využívaly počítač a programové vybavení ČSÚ. Takto vyhotovený Zápis obsahoval souhrnné výsledky (počet voličů, počet vydaných úředních obálek, počet odevzdaných úředních obálek, počet platných hlasů celkem a pro jednotlivé volební strany a počty přednostních hlasů pro jednotlivé kandidáty) ze všech zvláštních způsobů hlasování na území daného kraje. Následně byl Zápis předán na příslušné přebírací místo, kde pověřený zaměstnanec Českého statistického úřadu zkontroloval výskyt případných chyb a nedostatků.

Volby do Poslanecké sněmovny se konaly na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva tajným hlasováním, podle zásady poměrného zastoupení ve volebních krajích. Volby probíhaly také v zahraničí na zastupitelských úřadech. Na základě losování Státní volební komise se výsledky hlasování v zahraničí započítávaly do Ústeckého volebního kraje.

Volební kraje byly shodné s vyššími územními samosprávnými celky ČR:

1. Hlavní město Praha	8. Královéhradecký kraj
2. Středočeský kraj	9. Pardubický kraj
3. Jihočeský kraj	10. Kraj Vysočina
4. Plzeňský kraj	11. Jihomoravský kraj
5. Karlovarský kraj	12. Olomoucký kraj
6. Ústecký kraj	13. Zlínský kraj
7. Liberecký kraj	14. Moravskoslezský kraj

Ve volebních okrscích zabezpečovaly průběh hlasování a zjištění výsledků hlasování okrskové volební komise. Hlavními úkoly těchto komisí bylo zejména zajistit průběh hlasování, bezprostředně po uzavření volebních místností sečíst hlasy, vyhotovit zápis o průběhu a výsledku hlasování (dále jen „Zápis“) a předat ho do dalšího zpracování na územně příslušném pracovišti Českého statistického úřadu (dále také „ČSÚ“). V těchto volbách zjišťovalo výsledky hlasování na území České republiky celkem **14 761** okrskových volebních komisí. Dalších 14 speciálních sčítacích komisí zjišťovaly výsledky ze zvláštních způsobů hlasování. Na zastupitelských úřadech v zahraničí zajišťovalo průběh a zjišťování výsledků hlasování celkem 111 zvláštních okrskových volebních komisí.

Kandidátní listiny pro volby do Poslanecké sněmovny mohly podávat jednotlivé politické strany a politická hnutí s registrací u Ministerstva vnitra nebo jejich koalice (dále také „volební strany“). Každá volební strana mohla podat pro volby do Poslanecké sněmovny v každém volebním kraji pouze jednu kandidátní listinu. Pokud podaly politické strany nebo politická hnutí kandidátní listinu samostatně, nemohly již být součástí koalice. Každá politická strana a politické hnutí mohly být součástí pouze jedné koalice, zároveň platilo, že koalice musí být složena ze stejných politických stran a politických hnutí v každém volebním kraji.

Kandidátní listiny se předkládaly nejpozději 66 dnů přede dnem voleb krajskému úřadu. U každého kandidáta bylo uvedeno jeho pořadí na kandidátní listině, jméno a příjmení, věk ke druhému dni voleb, povolání, obec trvalého pobytu, název politické strany nebo politického hnutí, jehož je členem (tj. politická příslušnost), nebo údaj, že kandidát není členem žádné politické strany nebo politického hnutí (tj. bez politické příslušnosti), v případě koalice také název politické strany nebo politického hnutí, které kandidáta navrhlo (tj. navrhuje strana).

Údaje na podaných kandidátních listinách byly krajským úřadem přezkoumány z hlediska náležitostí daných volebním zákonem a bezvadné listiny byly ve lhůtě do 49 dnů přede dnem voleb zaregistrovány. Pokud byly na kandidátní listině shledány závady a nebylo dosaženo jejich nápravy, byla kandidátní listina odmítnuta a dotyčná volební strana se mohla změny takového rozhodnutí dožadovat u příslušného krajského soudu. Registrace kandidátní listiny byla podmínkou pro vytištění hlasovacích lístků.

Ve volbách **bylo zaregistrováno celkem 22 volebních stran.**

Ve všech volebních krajích jich kandidovalo 17 (jedna volební strana kandidovala pouze v jednom volebním kraji, jedna v pěti, jedna v osmi volebních krajích a dvě volební strany kandidovaly ve třech volebních krajích).

Celkem kandidovalo 5 243 kandidátů, z nich 5,9 % bylo do 29 let, 47,1 % kandidátů bylo ve věku mezi 30 a 49 lety a 47,0 % kandidátů bylo starších 50 let. Průměrný věk kandidáta byl 48,9 roku. Téměř 70 % všech kandidátů byli muži. Průměrný věk zvolených poslanců byl 49,8 roku, podíl zvolených žen se oproti roku 2017 zvýšil o tři procentní body na 25 %.

Každý volič hlasoval osobně, zastoupení nebylo přípustné. Voličům, kteří se nemohli ze závažných důvodů dostavit do volební místnosti, bylo na jejich žádost umožněno odevzdat hlas do přenosné volební schránky (netýkalo se účasti ve volbách podle zákona 296, pro tuto variantu byly stanoveny zvláštní možnosti hlasování uvedené výše, a hlasování v zahraničí, kde není možné hlasovat do přenosné volební schránky).

Účast voličů ve volbách byla okrskovou volební komisí a zvláštní okrskovou volební komisí zaznamenána do výpisů ze seznamů voličů. Uplatnění zásady, že jeden volič má jeden hlas, bylo zajištěno tím, že voliči byla vydána pouze jedna úřední obálka pro volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR, do které posléze volič vložil hlasovací lístek vybrané volební strany. Na hlasovacím lístku vkládaném do úřední obálky mohl volič vyznačit, kterým z kandidátů dává přednost (tj. uděluje přednostní hlas). To provedl tak, že zakroužkoval pořadové číslo předtištěné u jména kandidáta. Celkem mohl takto volič udělit maximálně čtyři přednostní hlasy.

Voleb se zúčastnilo 65,43 % voličů, kteří odevzdali více než 5,3 milionu platných hlasů.

Z platných hlasů odevzdaných v jednotlivých volebních krajích byl algoritmem, daným ve volebním zákoně, určen počet mandátů pro volební kraj. **Do prvního skrutinia postoupily** samostatně kandidující politické strany a politická hnutí, které v souhrnu za všechny volební kraje celkem získaly alespoň **5 %** z celkového počtu platných hlasů, dvoukoalice, které získaly alespoň **8 %** platných hlasů a trojkoalice, které získaly alespoň **11 %** z celkového počtu platných hlasů celkem.

V prvním skrutiniu byly mandáty rozdělovány na úrovni volebních krajů pomocí Imperialiho kvóty tak, že se počet platných hlasů pro volební strany, které postoupily do skrutinia, vydělil počtem mandátů určených volebnímu kraji zvýšeným o číslo dva. Výsledkem bylo krajské volební číslo, kterým se následně dělil zisk jednotlivých volebních stran (celé číslo po dělení bylo počtem mandátů, které strana ve volebním kraji získala).

Ve druhém skrutiniu byly na celorepublikové úrovni zbývající mandáty rozděleny volebním stranám pomocí Hagenbach-Bischoffovy kvóty. To znamená, že se součet zbývajících hlasů vydělil počtem zbývajících mandátů zvýšeným o číslo jedna. Výsledkem bylo republikové volební číslo, kterým se následně dělil zbývající počet hlasů jednotlivých volebních stran. Mandáty z druhého skrutinia byly přiděleny do těch volebních krajů, ve kterých měla volební strana největší zbytek hlasů po dělení v prvním skrutiniu. Mandáty, přidělené stranám v rámci volebních krajů, obdrželi kandidáti podle pořadí, v jakém byli uvedeni na hlasovacím lístku, pokud však kandidát získal tolik přednostních hlasů, že to činilo alespoň 5 % z celkového počtu hlasů pro tuto stranu v rámci volebního kraje, připadnul mandát přednostně tomuto kandidátovi. Nezvolení kandidáti stran, které získaly mandát ve volebním kraji, se stali náhradníky.

Strany postupující do skrutinia a počet získaných mandátů celkem

Vylos. číslo	Zkratka	Název	Počet získaných mandátů
4	SPD	Svoboda a přímá demokracie (SPD)	20
13	SPOLU	SPOLU – ODS, KDU-ČSL, TOP 09	71
17	Piráti+STAN	PIRÁTI a STAROSTOVÉ	37
20	ANO	ANO 2011	72

Na zajištění přípravy a průběhu voleb se, jako jeden z volebním zákonem určených volebních orgánů, podílel také Český statistický úřad. Jeho hlavním úkolem bylo stanovení závazného systému zjišťování a zpracování výsledků voleb i samotné provedení zjištění výsledků voleb a následná prezentace výsledků. Další podrobnosti v přípravě voleb byly určeny vyhláškou Ministerstva vnitra č. 233/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Působnost Českého statistického úřadu ve volbách byla rámcově vymezena také zákonem č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, ve znění pozdějších předpisů.

Způsob zpracování, postup pracovníků ČSÚ v jednotlivých fázích zpracování, popis technických zařízení a funkcí programového vybavení byl dán technickým projektem a příslušnou dokumentací pro obsluhu programového vybavení.

Mimořádná pozornost byla věnována **školení okrskových volebních komisí**, jejichž členy jmenuje starosta a volební strany mají právo do nich nominovat své zástupce. Postup práce komisí při zjišťování výsledků hlasování upravují Pokyny, vydané Českým statistickým úřadem jako součást závazného systému zjišťování a zpracování výsledků voleb (vzhledem k mimořádné situaci byly vytvořeny i Pokyny pro sčítací komise zajišťující zjišťování výsledků ze zvláštních způsobů hlasování). Pro komise byla organizována školení s promítnutím instruktážního videopořadu, prezentací a slovním popisem jednotlivých úkonů při zjišťování výsledků hlasování, včetně obsluhy programového vybavení. Na lektorském zabezpečení těchto akcí se podíleli proškolení zaměstnanci regionálních pracovišť ČSÚ.

Úkolem ČSÚ byl také výběr a příprava zaměstnanců, kteří museli být pro výkon svěřených činností vyškoleni a vybaveni písemným pověřením podle volebního zákona. Šlo zejména o zajištění činností přebíracích pracovišť ČSÚ, vytvářených u pověřených obecních úřadů a v Praze, Plzni, Brně a Ostravě u úřadů městských částí a městských obvodů. Pro volby v roce 2021 bylo takových pracovišť vytvořeno celkem 507 (včetně pracovišť u Ministerstva zahraničních věcí, kde se přejímaly výsledky od zvláštních okrskových volebních komisí v zahraničí). Část pracovníků zajišťuje také činnost krajských pracovišť, kde se podepisoval zápis o výsledku voleb ve volebním kraji. Celkem bylo pro volby připraveno 764 zaměstnanců ČSÚ. Další osoby byly najímány krátkodobě pro výkon dílčích činností na přebíracích pracovištích ČSÚ, např. pro kontrolu údajů přebíraných od okrskových volebních komisí nebo jejich pořizování.

Celkem bylo ve zpracování výsledků voleb nasazeno:

- cca 1050 počítačů na pořízení vstupních dat v místě, kde bylo vytvořeno přebírací pracoviště, zajišťovaných ze strany pověřených obecních úřadů a Ministerstva zahraničních věcí,
- cca 530 počítačů pro zpracování a přenosy okrskových dat k centrálnímu zpracování a prezentaci, dodaných v jednotné konfiguraci na základě výběrového řízení,
- výpočetní systém pro centrální zpracování, ukládání a prezentaci výsledků v ústředí ČSÚ,
- cca 2 600 osob, z toho bylo 793 vlastních zaměstnanců ČSÚ.

Celý systém zpracování byl kompletně ověřován před volbami v rámci celoplošných zkoušek zpracování na simulovaném příkladu a formou zátěžových testů.

Závazný systém zjišťování a zpracování výsledků voleb je postaven na skutečnosti, že rozhodujícím momentem je schválení a podepsání Zápisu příslušnou okrskovou volební komisí. Volební legislativa již žádnému volebnímu orgánu neukládá Zápisu okrskových volebních komisí přezkoumávat. ČSÚ prostřednictvím programového vybavení nebo osobně na přebíracích místech upozorňuje okrskové volební komise na případné logické chyby v zápisu, který může ČSÚ v případě závažných chyb i odmítnout a stanovit okrskové volební komisi lhůtu, ve které má nedostatky odstranit. Bezchybně převzaté výsledky z volebních okrsků byly průběžně přejímány k uložení a postupné sumarizaci v centrální databázi. Po převzetí výsledků za všechny okrsky volebního kraje, které předaly zápis ve stanovené lhůtě, byly zjištěny celkové výsledky hlasování ve volebním kraji a vyhotoven zápis o tomto výsledku.

Výsledky voleb byly zpracovány v sobotu 9. října 2021 ve 22.20 hod. Výsledky z prvního okrsku byly známy již ve 14.22 hod. Již po 3 hodinách a 3 minutách (v 17.03 hod.) po zahájení sčítání hlasů bylo zpracováno více než 90 % okrsků z celkového počtu okrsků, ve kterých probíhaly volby, **za 4 hodiny 25 minut (v 18.25 hod.) od uzavření volebních místností na území ČR bylo zpracováno 99 % všech okrsků.**

Jedním z faktorů úspěšného a plynulého zpracování výsledků voleb je vysoký podíl okrskových volebních komisí využívajících ke zpracování Zápisů programové vybavení ČSÚ, které usnadňuje práci a včas upozorňuje na případné chyby. Ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR úspěšně využilo programové vybavení ČSÚ více než 95 % okrskových volebních komisí.

Celkové výsledky voleb do Poslanecké sněmovny zveřejnila Státní volební komise 11. října 2021 sdělením č. 372/2021 Sb. Úplné soubory výsledků voleb v členění podle volebních okrsků jsou i nadále uchovávány v Českém statistickém úřadu a zveřejněny na webové stránce www.volby.cz.

Na základě unesení Nejvyššího správního soudu Vol 102/2021 ze dne 5. listopadu 2021 provedl Český statistický úřad změny v prezentačním systému výsledků voleb a souvisejících datových fondů. Nejvyšší správní soud daným usnesením konstatoval, že odvolání kandidatury kandidáta č. 16 koalice SPOLU v Jihomoravském kraji nebylo platné a nově určil pořadí náhradníků této koalice. Na internetových stránkách Českého statistického úřadu jsou prezentovány výsledky s promítnutými změnami na základě tohoto usnesení.

METODICKÉ POZNÁMKY

1. Veškeré publikované údaje vycházejí z podkladů připravených pro Státní volební komisi, upravených na základě zjištění Nejvyššího správního soudu, který v usnesení Vol 102/2021 konstatoval, že odvolání kandidatury kandidáta č. 16 koalice SPOLU v Jihomoravském kraji nebylo platné a nově určil pořadí náhradníků této koalice. Na internetových stránkách Českého statistického úřadu jsou prezentovány výsledky s promítnutými změnami na základě tohoto usnesení.
2. Do výsledků hlasování jsou zahrnuty i výsledky zvláštních způsobů hlasování (uváděné v každém kraji v tzv. covid okrsku) zjišťované sčítací komisí, zřizovanou příslušným krajským úřadem dle zákona č. 296/2021 Sb., o zvláštních způsobech hlasování ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2021 a o změně některých zákonů (dále jen „zákon 296“).
3. Údaje o jednotlivých kandidátech zachycují stav po uplynutí lhůty, ve které bylo možno podle volebního zákona kandidaturu odvolat nebo se kandidatury vzdát.
4. Údaj „**Počet osob v seznamu**“ představuje počet osob, které byly zapsány do výpisů ze stálých a zvláštních seznamů voličů za podmínek stanovených volebním zákonem a osob vedených v evidencích oprávněných voličů dle zákona 296.
5. Údaj „**Vydáno úředních obálek**“ představuje počet voličů, kteří se zúčastnili voleb a kterým byla okrskovou volební komisí (nebo komisí pro hlasování dle zákona 296) vydána úřední obálka pro hlasování.
6. Údaj „**Volební účast**“ je vypočítán jako podíl počtu vydaných úředních obálek a počtu osob v seznamu.
7. Údaj „**Odevzdáno úředních obálek**“ představuje počet voličů, kteří provedli volbu a odevzdali úřední obálku do volební schránky (včetně volebních schránek určených pro zvláštní způsoby hlasování).
8. Údaj „**Počet platných hlasů celkem**“ je celkový počet odevzdaných platných hlasů zařazených do „sčítání hlasů“ okrskovou volební komisí a sčítací komisí, po vytřídění neplatných hlasovacích lístků vyjmutých z odevzdaných úředních obálek.
9. Termín „**Volební strana**“ označuje politické strany, politická hnutí a jejich koalice, jejichž kandidátní listiny zaregistroval registrační úřad. Volební strany jsou označeny čísly, která jim vylosovala Státní volební komise.
10. Termín „**navrhující strana**“ označuje politickou stranu nebo politické hnutí, které navrhlo do voleb konkrétního kandidáta. V případě koalic je tento údaj vždy uveden přímo na kandidátní listině a hlasovacím lístku.
11. Termín „**politická příslušnost**“ označuje politickou stranu nebo politické hnutí, kde je kandidát členem. Nebyl-li kandidát členem žádné politické strany či politického hnutí, šlo o kandidáta bez politické příslušnosti.
12. Údaje o procentech platných hlasů pro jednotlivé volební strany a kandidáty jsou uváděny na dvě desetinná místa bez zaokrouhlení (údaj je za druhým desetinným místem uříznut), proto celkový součet nemusí být roven 100 %.
13. Není-li uvedeno jinak, jsou přehledy řazeny podle číselného kódu údaje. V některých tabulkách je zřejmé řazení od nejvyšší hodnoty ukazatele.
14. **Zkratky použité v publikaci** pro označení politických stran, politických hnutí a koalic při zpracování výsledků voleb nemusí být vždy shodné se zkratkami názvů těchto subjektů, používaných v jiných dokumentech.
15. Pokud jsou názvy volebních krajů uvedeny zkráceně, jsou používány zkratky: Hlavní město Praha (PHA), Středočeský kraj (STC), Jihočeský kraj (JHC), Plzeňský kraj (PLK), Karlovarský kraj (KVK), Ústecký kraj (ULK), Liberecký kraj (LBK), Královéhradecký kraj (HKK), Pardubický kraj (PAK), Kraj Vysočina (VYS), Jihomoravský kraj (JHM), Olomoucký kraj (OLK), Zlínský kraj (ZLK) a Moravskoslezský kraj (MSK).

Ležatá čárka (-) v tabulce na místě čísla značí, že se jev nevyskytoval.

Ležatý křížek (x) značí, že zápis není možný z logických důvodů.

Výpočty v tabulkách jsou prováděny z nezaokrouhlených údajů (včetně součtů).